

Roem

Als ik mij niet vergis, maar dit overkomt mij geregeld, was het Goethe die ooit schreef:

"Roem is de laatste zwakheid van de edele lieden."

Ook ik kan mij groen en geel ergeren aan mijn eigen zucht naar roem. Roem en roem alleen, want rijkdom, macht, status en reputatie kunnen mij gestolen worden.

Soms verlang ik naar een ongekende hoeveelheid waardering voor hetgeen ik maak.

Dan weer wil ik onderdeel uitmaken van de intellectuele elite en andere momenten zou ik willen dat men met lovende woorden over mij spreken zal, wanneer ik na een ontmoeting, het vertrek verlaten heb.

Status en reputatie lijken hiermee van doen te hebben, maar ikzelf doe er niet zozeer toe, en ik verbind deze begrippen dan ook deels met mijn fysieke ik, daar waar roem in mijn ogen betrekking zou moeten hebben op mijn daden en werken. Sowieso kunnen status en reputatie op valse gronden en/of door partijdige klikjes worden toegedicht, daar waar roem betrekking behoort te hebben op oprechte waardering. Hoe groot of klein deze ook moge zijn.

Roem koppel ik in dezen los van 'beroemdheid', want wat zij die beroemd zijn bezielt, komt als wereldvreemd op mij over. Beroemdheden die werkelijk van gekkigheid niet weten wat aan te vangen met al hun poen en bovendien, gezien hun exorbitante levensstandaard, een verwachtingspatroon hebben geschapen, waarvoor tientallen mensen op hun tenen moeten lopen, omdat zij denken één of andere hogere macht te zijn welke aanbeden dient te worden. Om over hun hang naar materiële overdaad nog maar te zwijgen!

Neen, of die enkele ontroerde aanschouwer van mijn film- en videowerk onderdeel uitmaakt van een goed gevulde bioscoopzaal of van een armoedig klein zaaltje ergens achteraf in één of ander kraakpand, maakt voor mij geen verschil. Als ik die enkeling weet te raken, maakt mijn hart al een vreugdesprongetje. Wat zou ik verlangen naar een portie waardering afkomstig van een grote hoop, daar waar ik simpelweg voldoende heb aan één enkel portie.

Ikzelf hoef dus niet zo nodig beroemd te zijn, maar kan er soms over dagdromen, dat mijn werken dit wel zullen zijn. Bij leven welteverstaan. Misschien dat mijn werken en ik, in dezen onlosmakelijk verbonden zijn, maar in al mijn prozaïsche vrijheid, breng ik hierin graag een onderscheid aan.

De ergernis komt juist voort uit de vraag, waarom ik dit in godsnaam wil. Waarom zou ik deel willen uitmaken van de intellectuele elite, terwijl ik mij tegelijkertijd afkeer van hun vaak rigide visies, waarin nimmer plaats lijkt te zijn voor lichtzinnigheid en flauwekul. Ik wil geen kortzichtige mopperaar zijn, met oogkleppen als tafelbladen, die alles wat riekt naar de hand van het gepeupel hoogmoedig wegwuift, omdat ik vrees heb voor het oordeel wat mijn mede-intellectuelen over mij zouden kunnen vormen. En toch, die vermaledijde roem en mijn zucht hiernaar. Ik krijg er het heen en weer van.

Waarom anders schrijf ik, film ik en denk ik bovenal een kunstenaar te moeten zijn.

Therapeutische overwegingen lijken hierin geen rol te spelen, (hoewel de vorm en de inhoud van mijn werken veelal anders doen vermoeden) want ik doe dit niet louter voor mijzelf. Ik wil er mee naar buiten treden, ik wil het delen. Al weet ik nooit of ik hiermee een ander plezier mag. Maar dit weerhoud mij er niet van, mijn innerlijke (fantasie)werelden te veruitwendigen. Deels doe ik dit voor de roem en de egostreling die hiermee gepaard gaat.

Ontkennen is zinloos!

Ergens in mijn achterhoofd verkeer ik in de veronderstelling, waardering nodig te hebben, daar de bijbehorende kitteling de brandstof lijkt te zijn voor mijn scheppingsmotivatie.

Iedere vertoning van één mijner werken, die een lichamelijk, mimisch of letterlijk uitgesproken waardering genereert, geeft mij het gevoel goed bezig te zijn. Wanneer deze waardering zou uitblijven, zou ik er verstandig aan doen mijn bezigheden te heroverwegen.

Hier tegenover staat, dat ik mij ook geregeld afvraag, waarmee ik dan goed bezig ben. Er is werkelijk niemand met een aantoonbare behoefte aangaande mijn werken, of het moet zijn dat deze mensen wel degelijk bestaan, maar dat ik in al mijn onzekerheid hun bestaan niet onderkennen wil.

De vraag ernaar bestaat niet, dus mijn aanbod is nergens op gefundeerd en tegelijkertijd moet ik voor de buitenwacht een ondernemer zijn, omdat men anders mijn bezigheden al helemaal niet duiden kan. Ik veracht mijn roemzucht en wil niet vatten waarom ik niet zonder kan, en toch zet ik mijn queeste voort.

Toegegeven, ik heb gezien hoe mijn roemzucht in de loop der jaren verminderd is, want net als sommige andere beginnende kunststudenten, startte ik mijn academietijd met een hoogmoed die zijn weerga niet kende. Zinnens alle heilige huisjes omver te schoppen, de oude generatie van de troon te stoten en vooral te excelleren in het bespiegelend shockeren van mijn medemens. Helaas werd mij al snel duidelijk, dat mijn gebrekkige tekentalent in schril contrast stond met de vaardigheden van sommige klasgenoten. Anders dan ik, bliezen zij niet hoog van de toren, maar freakte zij er heftig op los (met hun éénharige penselen) en ontwikkelde zodoende hun aangeboren talenten tot op grote hoogte. Enkelen van hen joeg ik zelfs de stuipen op het lijf met mijn uitgesproken en bovenal holle opgeblazenheid!

Het enige waarmee ik mijzelf wist te onderscheiden, was mijn narratieve drang. Met mijn ideeën, concepten en verhalen wist ik mijn beperkte illustratieve pictogrammen nog enig elan te geven, maar ik deed er uiteindelijk verstandig aan deze studierichting te verlaten, daar ik anders in een later jaar hard tegen de lamp zou lopen.

Immers, ik wilde verhalen vertellen, en dat lukte mij nauwelijks met slechts één tweedimensionaal medium tot mijn beschikking. (Een doek, een vel papier of een houten plank) Middels animatie en andersoortige audiovisuele uitingen wist ik mijn 'wil' uiteindelijk een vorm te geven die mij behagen kon. Door schade en schande wijzer geworden, was mijn hoogmoed de mond gesnoerd en moest ik mij noodgedwongen, met alle bescheidenheid van dien, terugtrekken in mijn eigen wereldje. Kennelijk zaten er toch niet zoveel mensen op mijn pseudo-vernieuwende capriolen te wachten. En dan zwijg ik nog over mijn docenten, die horendol werden van mijn zinloze discussiedrift met de gevestigde orde waartoe ook zij behoorden. Mijn roemzucht slonk zienderogen en mijn aangeboren onzekerheid wierp haar ontkennende façade van de voorgaande jaren van zich af. De eerlijkheid kreeg de ruimte en ik verwelkomde de onnozelheid van mijn bestaan als ware zij mijn verloren dochter.

De harde werkelijkheid van mijn post-academische leven deed hier nog eens een schepje bovenop. Louter de realiteit lijkt te zijn opgewassen tegen een oprukkende roemzucht.

Edoch, geheel genezen van deze tergende zucht naar roem, ben ik tot op heden niet.

Het is een zwakheid, zoveel is zeker. Goethes quote maalt door mijn hoofd en de onoverkomelijkheid ervan irriteert mij. Hoe kon hij in vredesnaam een abstracte behoefte als deze zo treffend en bondig verwoorden. Jaloers wordt ik ervan en middels deze jaloezie geeft ik hem (zijn werken) de roem die hij waarschijnlijk ook verdient. Met terugwerkende kracht, want zijn verteerde en/of poreuze beenderen hebben hier werkelijk niets aan. Wat moet een dode met mijn waardering? Eeuwige roem interesseert mij dan ook niet. Mijn plek in de annalen geef ik liever weg aan hij of zij die hier wel graag toeven wil.

Al speel ik graag met de gedachte dat men na mijn dood, nog genieten mag van de werken die ik achtergelaten heb. Maar evenzogoed laat het ze koud en raakt m'n werk in de vergetelheid, want de roemzucht verliest haar kracht wanneer de drager van dit intern geschapen verlangen, er niet meer is.

Of het moet zijn dat ik ooit nog kinderen krijgen zal, en zij met trots kunnen melden, dat het hun vader was die deze werken heeft gemaakt.

Maar ja, het griezelige element hieraan is, dat zij dan een zekere reputatie en status ontlenen aan dat waar zij in principe geen aandeel in hadden. Liever zou ik zien dat zij hun eigen roem vergaren. Of nee, nog liever zou ik zien dat zij nimmer met de roemzucht worstelen zullen, want het is een gekmakend fenomeen. Vooral wanneer de fragiele grens met de status en de reputatie wordt overschreden. Dan wordt het werkelijk gekmakend.

Vele artiesten, wetenschappers en op het oog doodnormale mensen van evenzoveel pluimages, zijn er daadwerkelijk krankzinnig van geworden. In dit geval heeft de koppeling met het begrip 'beroemdheid' wel enig bestaansrecht, daar ze een op hol geslagen exponent van de 'roemzucht' lijkt te zijn.

Ik denk wel dat het ego hierin, een risicovol aandeel heeft en hoop dan ook van ganse harte, dat ik het mijne zo klein mogelijk weet te houden. Hoe dit te bewerkstelligen is mij een raadsel, maar mijn werken en ik worden thans dan ook niet op handen gedragen door een aanzienlijke massa, wat maakt dat ik hier voor nu geen angst voor hoef te hebben.

Ook moet ik ervoor waken dat ik mijn pretentieuze schrijfsels immer voorzie van lichtzinnige bijlagen, daar deze wellicht misplaatste lyrische uitingen lijken te impliceren, dat ik de wijsheid in pacht denk te hebben.

Al is het vergaren van wijsheid, naast mijn ziekelijke neiging tot het vergaren van roem, zeker één van de doelen in mijn leven, maar net als in het geval van de roem, ben ik de enige die hier wat aan heeft.

Wist ik maar waar de potentiële synaps, die mijn ego prompt exponentieel zou kunnen doen groeien, zich in mijn brein bevindt. Ik zou 'm weldra direct operatief laten verwijderen. Met één welgemikte microscopische laserstraal zou ik 'm laten verpulveren tot hersengruis, opdat ik verlost zou zijn van de angst ooit een te groot ego te ontwikkelen. Als het al niet zover is en de verbinding al is gelegd, want soms zie ook ik het onderscheid niet meer, tussen mijn eigenzinnigheid en een eventuele arrogantie.

Gelukkig is daar nog de liefde, welke mij behoed voor ongegeneerde zelfverzekerdheid.

Zolang deze mijn onzekerheid voedt, ben ik gevrijwaard van een te groot ego. Althans, zo houd ik mijzelf voor, want het beeld wat anderen van mij hebben, omzeilt mijn invloed.

Zoals Jan Arends schreef en de Kift bezingt:

"Overal waar ik kom wordt er een nieuw beeld van mij geschapen."

Ach , en zo zal het met de roem niet anders zijn. De één zal mijn werken bejubelen en de ander zal ze verguizen. Weer anderen zal het een worst zijn wat ik maak en voor de meerderheid zal mijn werk sowieso geen betekenis krijgen, daar ze er gewoonweg nooit mee in aanraking zullen komen. Hoe het mijn zucht hiernaar, in de toekomst zal vergaan, kan ik thans niet voorspellen. Het zou zomaar kunnen, dat mijn eeuwige gekloot in video, op schrift en in film, mij de strot uitkomen zal en ik mij in het vervolg bijvoorbeeld liever toeleggen zal op het opvangen en verzorgen van Orang Oetan wezen op Borneo. Of zal ik mijzelf tevreden kunnen stellen met een baan als vakkenvuller of magazijnmedewerker. In deze gevallen zal de roemzucht geen voet aan de grond krijgen. Laat staan dat het mij bezweren zal.